

žádati na otci podle §u 1042 obč. zák., kdyby ovšem tvrdila a prokázala, že učinila tento náklad za něj v úmyslu, jej zavázati; rozhodně však nenáleží mezi »další výlohy nutné následkem porodu«, jichž náhradu by mohla nemanželská matka požadovati z důvodu §u 167 obč. zák. Poněvadž však žalobkyně příslušné své nároky pouze o tento právní důvod opírala a i ve svém dovolání opírá, nelze spatřovati nesprávného posouzení rozepře po stránce právní v tom, že byla s nimi zamítnuta.

Čís. 171.

Dodání rozsudku advokátu stranu zastupujícímu advokátem jiným, jemuž byl rozsudek omylem soudem doručen, nenahrazuje řádného doručení a lhůta ku podání opravného prostředku neběží ode dne takového dodání.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, Rv II 99/19.)

Rozsudek odvolacího soudu (krajského soudu v Novém Jičíně) doručen omylem soudní kanceláře advokátu Dru D., který vůbec žádnou ze stran nezastupoval, a zaslán tímto teprve po několika dnech do kanceláře advokáta Dra C., kterému měl býti správně doručen. Tento vrátil rozsudek soudní kanceláři, by mu jej řádně doručila, a teprv, když se tak stalo, podal v čtrnáctidenní dovolací lhůtě dovolání. Druhá strana namítala v dovolací odpovědi, že dovolání jest opožděno.

Nejvyšší soud zamítl tuto námitku a uznal dovolání za včasné z těchto

důvodů:

Poněvadž procesní soud první stolice byl povinen doručiti rozsudek dle §u 93 c. ř. s. Dru C., šetře při tom ustanovení v §§ 339 a násl. jedn. řádu, a jelikož sluší pokládati rozsudek za doručený teprv tehdy, když byl buď tomuto neb osobě jím ku převzetí jeho zmocněné odevzdán, a příjem jeho na zpátečním lístku potvrzen (viz též předpis §u 227 č. 2 c. ř. s.), nelze o tom pochybovati, že donáška rozsudku z kanceláře Dra D. do kanceláře Dra C. není ještě řádným doručením, poněvadž tu nešlo o nějaké doručení mezi advokáty podle § 112 c. ř. s. Ve smyslu citovaných zákonných předpisů dlužno proto pokládati za to, že rozsudek byl doručen Dru C. teprv dne 23. srpna 1918, kdy byl též podle zpátečního lístku převzat zřízcem jeho kanceláře. Z toho plyne, že dovolání podané proti odvolacímu rozsudku dne 31. srpna 1918 u procesního soudu první stolice, bylo podáno včas a jest proto neoprávněna námitka činěná v dovolací odpovědi ve smyslu §u 507 c. ř. s., že opravný tento prostředek jest opožděn.

Čís. 172.

Předpisy zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. vztahují se pouze k nárokům veřejnoprávním.

Nárok proti státu o náhradu za věci vojskem při pohraniční prohlídce odebrané jest nárokem veřejnoprávním.

(Rozh. ze dne 13. května 1919, R I 182/19.)

Opíraje se o tvrzení, že jel dne 13. listopadu 1918 vlakem z Vídně do Ústí nad Labem zároveň s vojenskou výpravou a že, ač byl oděn v občanský šat, mu na nádraží v Lysé nad Labem vojsko československé republiky, prohlízející věci dopravovaných vojáků, odňalo 4 zimní košile, 3 podvlékačky, 1 plátěnou kazajku a 1 pár bot v ceně 136 K, že prohlídka ta i odebrání věcí stalo se k rozkazu Československého státu a že věci jemu odebrané zároveň s věcmi vojenským osobám odebranými byly odevzdány československému velitelství na nádraží, tedy Československému státu, domáhal se A. žalobou u okresního soudu pro Staré město a Josefov v Praze na Československé republice vydání řečených věcí nebo zaplacení 136 K. Prvá stolice žalobu z věcných důvodů zamítla. Odvolací soud rozsudek zrušil pro nepřípustnost dovolávaného soudu první stolice a uložil tomuto soudu, by, až zrušovací usnesení vejde v moc práva, odstoupil spor zemskému soudu v Praze, v podstatě z těchto důvodů: Žalobou uplatňován jest nárok proti státu a pro takové žaloby jest dle §u 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 4 sb. z. a n. příslušným v první stolici výhradně zemský soud v Praze. Mylným jest názor žalované strany, že citovaný zákon týká se pouze nároků veřejnoprávních, neboť právě z citovaného paragrafu, který odkazuje na § 2 čis. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918 čis. 3 sb. z. a n. plyne, že pro veřejnoprávní nároky zachován jest postup soudnictví správního, tedy zákonem tím nebyl dotčen předpis §u 1 j. n., podle kterého přísluší soudům rozhodovati jen o nárocích soukromoprávních (srovn. slova »v občanských rozepřích«), jako je jím nárok přítomnou žalobou uplatňovaný. Dle §u 104/2 j. n. nemohou býti rozepře výhradně sborovému soudu přikázané dohodnutím stran na okresní soud přenášeny, tedy jde v tomto případě o nepřípustnost, které dle §u 43. j. n. i z povinnosti úřadu dlužno dbáti. Proto na tom nesejde, že žalobce sám žalobu u nepřípustného soudu podal, o ní jednal a rozsudek vymohl, a nyní tuto okolnost jako zmatečnost dle §u 477 čis. 3 c. ř. s. sám uplatňuje, neboť je to zmatečnost, které z povinnosti úřadu dbáti musí. Poněvadž tedy jde o zmatečnost, bylo o odvolání podle §u 471 čis. 5 a §u 475/2 c. ř. s. rozhodnuto a potřebné opatření, by rozepře u příslušného úřadu byla zahájena, učiniti.

Nejvyšší soud rekursu žalobce nevyhověl.

Důvody:

Nelze přisvědčiti k názoru soudu odvolacího, že zákonem ze dne 2. listopadu 1918 čis. 4 sb. z. a n. přikázány byly zemskému soudu v Praze k rozhodování jen, za to však veškeré soukromoprávní nároky proti státu nebo jeho částem. Přikazovati rozhodování o soukromoprávních nárocích proti celému státu nebo jeho jednotlivým zemím řádným soudům nebylo třeba a nebylo by také ničím novým, ježto se to dle §u 1 a 74 j. n. a §u 290 obč. zák. rozumělo samo sebou již dle platného dosud práva. Soustřediti rozhodování o soukromoprávních nárocích proti státu nebo jeho částem u jediného sborového soudu, totiž u zemského soudu v Praze, nebylo ani úmyslem zákonodárce, ježto nebylo proto pochopi-

telného důvodu, naopak ohledy praktické zrazovaly od podobného kroku, aniž lze opáčné mínění vyvoditi ze zákona. Podstata předpisu zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. tkví arcí v tom, že rozhodování o určitých nárocích proti státu nebo jeho částem přikazuje se řádným soudům a že dotyčné rozepře soustřeďují se u zemského soudu v Praze. Přirozeně týče se soustředění jen těch nároků, jež k rozhodování přikazují se řádným soudům. Které to nároky jsou, plyne z porovnání řečeného zákona s čís. 6 Šu 2 zákona z téhož dne čís. 3 sb. z. a n. Oba tyto předpisy jsou důsledkem toho, že pro československou republiku upuštěno od toho, zříditi obdobný tribunal soudní, jakým byl dle základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867 čís. 143 ř. z. soud říšský. Jak § 2 čís. 6 zákona čís. 3 sb. z. a n., tak § 1 zákona čís. 4 sb. z. a n. z roku 1918 týkají se nároků proti státu nebo jeho částem, jež do té doby dle čl. 3 písm. a) základního zákona státního z 21. prosince 1867 čís. 143 ř. z. byly odkázány na soud říšský. Rozhodovati o těchto nárocích přikazuje se na dále tenkrát, rozhodly-li již o nárocích těchto v mezích své příslušnosti v instančním pořadí úřady správní a jde-li toliko o přezkoumání tohoto rozhodnutí, nejvyššímu správnímu soudu (§ 2 č. 6 zákona čís. 3 sb. z. a n.), jinak řádným soudům (§ 1 zákona čís. 4 sb. z. a n.). Podědivše takto po bývalém říšském soudě z části rozhodování o nárocích řečených, stali se řádní soudové jeho nástupci v rozhodování o nárocích, nehodících se k tomu, by byly vyřízeny řádným pořadem práva (čl. 3 písm. a) zák. stát. čís. 143). Toto dědictví bylo arcí nutno řádným soudům zákonem zvláště přikázati, ježto o sobě právě opak by se rozuměl, a bylo též pochopitelné, soustředěno-li rozhodování o těchto nárocích u jediného sborového soudu své stolice, a to u sborového soudu své stolice v hlavním městě republiky. Z řečených úvah plyne, že zákon z 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. soukromoprávních nároků proti státu nebo jeho částem vůbec se nedotýká a že ohledně těchto nároků zůstalo i na dále při posavadních předpisech o věcné a místní příslušnosti řádných soudů. Leč přes to nebylo lze vyhověti stížnosti žalované strany a jest rozhodnutí odvolacího soudu správným, byť i z jiného důvodu, než který uvedl odvolací soud. Jedná se tu v pravdě o nárok veřejnoprávní. Žalobce uvedl v žalobě k opodstatnění svého žalobního žádání, že byly všem cestujícím vojákům odebrány erární šaty, pokud je měli na sobě, že bylo i jemu, ačkoliv nebyl vojákem, nýbrž pouze vojenským dělníkem a ačkoli byl oděn v šat občanský, odebráno veškeré prádlo, třebaže nebylo erárním. Toto všeobecné odnímání šatstva stalo se prý vojskem na rozkaz státní a bylo řízeno vojenským nádražním velitelstvím. Věci odebraných nepodrželi si prý vojáci, nýbrž je odevdali vojenskému velitelství na nádraží, tedy Československému státu. Není prý zákona, jenž by opravňoval Československý stát, odebrati bez úplaty žalobci jeho soukromé vlastnictví. Svě údaje objasnil žalobce ve svém odvolacím spise ještě v ten rozum, že jest jeho žaloba míněna v své řadě jako žaloba z obohacení, případně že se zakládá na ručení státu za jeho zaměstnance. Dle toho nelze pochybovati o tom, že jest uplatňován touto žalobou nárok veskrz veřejnoprávní. Rozhodnou pro řešení otázky, zda ten který nárok jest nárokem soukromoprávním nebo veřejnoprávním, jest toliko přirozená a právní povaha a podstata uplatňovaného nároku. Jedná-li se o vzájemné styky a vztahy jednotlivců

jakožto právních subjektů sobě navzájem na roveň postavených, nutno uznati vznesený nárok za nárok soukromoprávní; jedná-li se však o právní poměry jednotlivců jakožto příslušníků oněch veřejnoprávních útvarů, v něž se dělí lidská společnost (státu, zemí, okresů, obcí a t. d.), tedy o postavení jednotlivců jakožto členů podřízených tomuto celku, jsou nároky vzešlé z takových poměrů povahy veřejnoprávní. Dle toho jsou soukromoprávními veškerá majetková práva, pokud jich vznik není závislý na poměru jednotlivce jakožto příslušníka toho kterého veřejnoprávního útvaru k státu nebo k jinému veřejnoprávnímu tělesu. Všude tam však, kde přicházejí v úvahu právní styky státu jakožto takového k jednotlivým jemu podřízeným a jeho svrchovanosti podléhajícími osobám, dlužno považovati majetková práva plynoucí z těchto styků za práva veřejnoprávní. Při tom nerozhoduje nijak, zda nárok vzešlý z takového poměru se opírá v jednotlivém případě o titul, jenž náleží i do oboru práva soukromého. Vždyť i v právu veřejném setkáváme se namnoze s právními tituly těchž druhů, jaké shledáváme v právu soukromém (na př. vydržení, smlouva, náhrada škody). Stejná vlastnost právních titulů nemění ničeho na právní povaze podkladu, na němž jest vznesený nárok zbudován, a který jediné může býti rozhodným. V tom směru srovnej spis prof. Dra Otta Rechtspflege und Verwaltung, na str. 56, 58, 59, 60. Posuzuje-li se s tohoto hlediska nárok uplatňovaný touto žalobou, jest ihned zřejma jeho ryze veřejnoprávní povaha. Skoncování války, všobecné odzbrojování, vznik nových státních útvarů, jich vzájemné styky, namnoze i nutnost příštího vzájemného vypořádání se mezi těmito státy, různost hospodářských poměrů v jednotlivých státech a jiné podobné důvody měly téměř všeobecně v zápětí, že nastala naléhavá potřeba věnovati zvýšenou pozornost příchozím z ciziny a vyhověti různými prostředky zájmům, jež tu právě v úvahu přicházejí a jichž nutno šetřiti, nemá-li celek utrpěti újmy. Při takových opatřeních nevystupuje stát proti jednotlivci jakožto rovnocenný právní subjekt, jednotlivci na roveň postavený, nýbrž ve své vlastní povaze jakožto státní celek, jakožto jednotlivým osobám nadřízená vrchnost, jejížto rozkazům nutno se podrobiti; jednáť se tu o vykonávání svrchovaně výsostního práva státu, jež směřuje k nutné a účelné ochraně jeho území a k zabezpečení zájmů shora naznačených. Právní nárok, jež dovozuje žalobce z tohoto výkonu státního výsostního práva, jest tudíž nárokem veřejnoprávním, o němž náleží rozhodovati řádným soudům, jelikož tu není podmínek vytčených v §u 2 č. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 3 sb. z. a n. (§ 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 4 sb. z. a n.), příslušným k rozhodování v prvé stolici jest výlučně zemský soud v Praze. Rozhodnutí odvolacího soudu jest tedy správným, byť i z jiného důvodu, než který uvedl soud druhé stolice.

Čís. 173.

Doba, kterou dlužno podle §u 391 odst. 1 ex. ř. stanoviti pro účinnost povoleného prozatímního opatření, není lhůtou soudcovskou, prodlužitelnou dle §§ 123 a 128 c. ř. s. a §u 78 ex. ř.